

Ergenlerde Çevrimiçi ve Yüz Yüze Kendini Açma

Online and Face-to-Face Self-Disclosure in Adolescents

M. Hülya ÜNAL-KARAGÜVEN [1] Emine KAMAK [2]

Başvuru Tarihi: 02 Ekim 2022

ÖZ

Kabul Tarihi: 12 Şubat 2023

Ergenin genel psikolojik gelişiminde yakın ilişki önemli bir rol oynar. Kendini açma, yakın ilişkinin gelişmesi açısından gereklidir. Diğer taraftan psikolojik danışma sürecinin verimini etkileyen en önemli faktörlerden biri danışanın kendini açmamasıdır. Çeşitli nedenlerden dolayı ergenler kendini açmakta zorluk yaşayabilirler. Bu çalışmanın amacı ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeylerini demografik özellikler, kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi açısından incelemektir. Örneklem grubu İstanbul Çekmeköy Anadolu lisesinde öğrenim görmekte olan 165'i kız, 141'i erkek olmak üzere toplam 306 lise son sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Katılımcılara, "Kendini Açma Ölçeğinin" hem çevrimiçi hem de yüz yüze formları ile birlikte "Kişiler Arası Güven Ölçeği", "Utangaçlık Ölçeği" "Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" yüz yüze uygulanmıştır. Sonuçta, ergenlerin yüz yüze kendini açmayı daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeylerine göre kendini açma düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma, güven ve sosyal ilişki ihtiyacı ile pozitif, utangaçlık ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Utangaçlık hem yüz yüze hem de çevrimiçi kendini açmayı, kişiler arası güven ise yüz yüze kendini açmayı anlamlı şekilde yordamaktadır. Daha büyük gruplar ile benzer çalışmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *ergen, kendini açma, kişiler arası güven, utangaçlık, sosyal ilişki gereksinimi*

Received Date: October 02, 2022

ABSTRACT

Accepted Date: February 12, 2023

Close relationship plays an important role in the general psychological development of the adolescent. Self-disclosure is essential for the development of a close relationship. On the other hand, one of the most important factors affecting the efficiency of the counseling process is the client's inability to self-disclosure. For a variety of reasons, adolescents may have difficulties in self-disclosure. The aim of this study is to examine adolescents' online and face-to-face self-disclosure levels in terms of demographic characteristics, interpersonal trust, shyness, and need for relatedness. Sample consisted of a total of 306 high school seniors, 165 girls and 141 boys from Istanbul Çekmeköy Anatolian High School. Both the online and face-to-face forms of the "Self-Disclosure Scale", as well as the "Interpersonal Trust Scale", "Shyness Scale", "Need for Relatedness Scale" and "Questionnaire Form" were applied face-to-face to the participants. As a result, it was observed that adolescents preferred self-disclosure more in face-to-face communication. Significant differences were found in self-disclosure levels according to interpersonal trust, shyness and need for relatedness. Both online and face-to-face self-disclosure were positively related with the interpersonal trust and need for relatedness and negatively related with shyness. Shyness significantly predicts both face-to-face and online self-disclosure, and trust significantly predicts only face-to-face self-disclosure. Similar studies with larger groups are suggested.

Keywords: *adolescent, self-disclosure, interpersonal trust, shyness, need for relatedness*

Atf Cite Ünal-Karagüven, M. H., & Kamak, E. (2023). Ergenlerde çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma. *Humanistic Perspective*, 5 (1), 724-749. <https://doi.org/10.47793/hp.1183205>

* Bu makale ikinci yazarın birinci yazar danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Ergenlik, çocukluk döneminden, genç yetişkinler olarak özerkliğe ve bağımsızlığa geçişin gerçekleştiği, belirgin psikososyal (Vijayakumar ve Pfeifer, 2019) duygusal ve davranışsal değişimlerin olduğu bir dönemdir (Krcmar vd., 2015). Bu dönemdeki yakın ilişki, ergenin genel psikolojik gelişiminde önemli rol oynarken aynı zamanda yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde yakın ve anlamlı ilişkiler kurabilmeleri için büyük önem taşır (Krcmar vd., 2015). Birçok çalışmada yakın ilişkinin gelişmesinde en önemli faktör olarak, kendini açmanın rolü vurgulanmıştır (Matsushima ve Shiomi, 2002). Kendini açmanın ergenlik döneminde önemli gelişimsel yapı taşlarına ulaşmayı kolaylaştıran, temel bir kişiler arası süreç olduğu ifade edilmiştir (Vijayakumar ve Pfeifer, 2019). Kişiler arası süreçler, insanların kişisel amaçlarına ulaşabilmeleri için yüz yüze yapılan psiko-sosyal bir ilişki olarak görülen psikolojik danışma ve psikoterapi (Myrick, 2003; Cormier ve Hackney, 2008) açısından da önemlidir. Tan ve Baloğlu (2013, s.20) tarafından psikolojik danışma “danışan ile danışman arasında problemin çözümüne yönelik olarak yüz yüze gerçekleşen bir yardım faaliyeti” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan anlaşılacağı gibi psikolojik danışma yüz yüze gerçekleşen kişiler arası bir süreçtir ve danışanın bu süreçte kendini açması beklenir. Diğer yünden, teknolojinin insan hayatında daha çok yer almasıyla hissedilen ihtiyaçtan dolayı ortaya çıkan çevrimiçi psikolojik danışma oldukça yeni bir yardım çeşididir. Çevrimiçi psikolojik danışma; uzmanların danışanlarıyla bağlantı kurmak için internetten yararlandıkları psikoterapötik bir müdahale biçimidir (Rochler vd., 2004). Amerikan Psikoloji Derneği’ne (2023) göre psikoterapi sürecinde kendini açma; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veya özel bilgileri diğer insanlara ifşa etme eylemi olarak tanımlanmaktadır. Çevrimiçi psikolojik danışmada, danışan ve bu hizmeti veren psikolojik danışman arasında kurulan terapötik ilişki ve bu ilişkide uygulanan müdahaleler ve stratejiler bilgisayar kaynaklı iletişim teknolojilerinin bulunduğu ortamda gerçekleşmektedir (Barak ve Grohol, 2011; Richards ve Viganò, 2012). Temel koşulun gizlilik olduğu, karşılıklı güvene dayanan psikolojik danışma süreci, danışanın kendini açtığı ve problemlerinin derinliklerine inilerek yaşanan problemin çözülebilir hale getirildiği bir süreçtir. Bu süreçte danışanın kendini açması kolaylaştırıcı bir faktör olarak kabul edilir (Çetinkaya, 2019). Sonuç olarak, hem yüz yüze hem de çevrimiçi psikolojik danışma süreçlerinde kendini açmanın önemli olduğu görülmektedir. Kendini açma konusunda yaşanan sıkıntıların nedeni ergenlik dönemine kadar gidebilir. Ergenlerde daha fazla uyum sorunu yaşandığı için (Chen, 2018) bu dönemde kendini açma önemli bir konudur. Uyum sorunlarının çözümü amacıyla gerçekleştirilen danışma sürecinin verimini artırmak açısından ergenin kendini açması beklenir. Bu durumda kendini açma hem ergenlerin sağlıklı gelişimi, hem de verimli bir danışma süreci açısından önemli ve araştırılması gereken bir konudur. Bugüne kadar konu ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmış olmasına rağmen (Aker, 1996; Arslan, 2018; Boyraz, 2019; Çakır, 1994; Çetinkaya, 2005;

Gökalan, 2000; Mısır, 2017; Schouten, 2007; Sheldon, 2010; Tait ve Jeske, 2015) konunun önemi ve çevrimiçi iletişim gibi olanaklar, kendini açma konusunun daha fazla incelenmesini zorunlu kılmıştır. Ulaşılan bulgular ergenlere verilen rehberlik hizmetlerinin verimini artırmak açısından alanda çalışan uzmanlara yardımcı olabilir.

Kişiliğin bir boyutu olarak kendini açma, bireyin başkalarıyla iletişim kurarken kendisi hakkında kişisel ve özel bilgileri ortaya çıkarma ölçüsünü ifade eder (West ve Zingle, 1969). Yaygın bir kendini açma örneği, isim sorma/söyleme ile başlayıp kişisel bilgilerin paylaşımı ile devam eden bir konuşmayı başlatmaktır. Kendilerini açma yoluyla bireyler kendi düşüncelerini başkalarına açıklar (Dai vd., 2015). Kendini açmada belirgin ipucu birinci tekil şahıs kullanımıdır. Örneğin, “Benim adım” veya “...’da yaşıyorum” gibi tabirler kişisel bilgileri içeren cümlelerdir. Birinci tekil şahıs eksikliği o konuşmada kendini açma davranışının hiç olmadığını gösterir. Ancak vd.’ye (2005) göre bir cümlenin kendini açma olarak adlandırılması için, kişinin hayatı hakkında herkes tarafından ya da rutin olarak bilinen bilgilerin üzerinde bir şey söylemesi gerekir. Bu durum hem yüz yüze hem de çevrimiçi kendi açma için düşünülebilir.

Son yıllarda bilgisayar teknolojisinin gelişmesi; çevrimiçi kendini açmayı mümkün hale getirmiş, pandemi gibi nedenler çevrimiçi iletişimin önemini artırmıştır. Dolayısıyla kendini açma; hem yüz yüze hem de çevrimiçi ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesi için gerekli olan bir iletişim becerisi olarak görülmektedir (Bucholtz, 2013). Yüz yüze kendini açma, günümüze kadar insanlar arasında ilişki kurmanın doğal bir yolu olmakla birlikte çevrimiçi kendini açma ile beraber yeniden tanımlanması gerekmiştir. Wang (2004) yüz yüze kendini açmayı, özel, samimi veya riskli kişisel bilgileri, deneyimleri, düşünceleri ve duyguları aracı kanallar kullanmadan ortaya çıkaran sözel mesajların kodlanması olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda yüz yüze kendini açma; yüz yüze ortamlarda düşünce, duygu ve deneyimlerin paylaşılmasıdır (Valkenburg ve Peter, 2011; Valkenburg vd., 2010). Çevrimiçi kendini açma ise Wang (2004) tarafından; özel, samimi veya riskli kişisel bilgileri, deneyimleri, düşünceleri ve duyguları internet yoluyla diğerlerine ileten, metin mesajları ve ifadeler olarak tanımlanmıştır.

Çevrimiçi veya yüz yüze kendini açmayı tercih etme konusunda değişik faktörlerin etkisi olduğu görülmektedir. Desjarlais ve arkadaşları (2015) kişinin ve partnerin cinsiyeti, partnerin bilgilendirme davranışı, arkadaşlık kalitesi, sosyal beceriler ve duygusal destek gibi faktörlerin etkili olabildiğini ifade etmişlerdir. Ergenler arasındaki sosyal etkileşim büyük ölçüde yüz yüze iletişimden çevrimiçi iletişime geçmiştir (Schouten, 2007). Bonetti ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışma, ergenlerde internet yoluyla sosyal etkileşimin, kendini açma ve kimlik keşfi gibi ergenlik döneminin kritik ihtiyaçlarını karşılamalarına izin verdiğini göstermiştir. Bu durumda yüz yüze kendini açma kadar çevrimiçi kendini açma düzeyi de araştırılması gereken önemli bir konudur.

İnsanların kendini açmaları yani kendileri ile ilgili özel bilgileri açma veya gizli tutma dengesini düzenleme şekli çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Bu faktörler; durumun algılanması, kendini açmanın riskleri ve ödülleri, bireysel hedefleri, iletişimin içeriği, izleyicinin ve açıklama yapanların bireysel özellikleri, kültürel arka plan, cinsiyet ve kişilik özellikleri şeklinde sıralanmaktadır (Bazarova, 2015). Alanyazında bu konuda çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Aker, 1996; Arslan, 2018; Çakır, 1994; Ekebaş, 1994). Bunlar içinde örneğin, demografik faktörlerin kendini açma düzeyine etkisi pek çok çalışmaya konu olmuştur. Cinsiyet farklılığı bunlardan biridir (Beydoğan, 1995; DeForest ve Stone, 1980; Dindia ve Allen, 1992; Ekebaş 1994; Jourard, 1971; Nur-Şahin, 2011; Rivenbark, 1971; Sermat ve Smyth, 1973). Cinsiyet faktörünün yanında kardeş sayısı (Nur-Şahin, 2011), ebeveyn eğitim düzeyi (Boyraz, 2019; Çakır, 1994; Çetinkaya, 2005; Gökalan, 2000) ve doğum sırası (Dimond ve Hellkamp, 1969; Dimond ve Munz, 1967) gibi demografik özellikler de yaygın olarak incelenmiştir. Bu çalışmada demografik özelliklerin yanında ilişkilerde kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksimi düzeyleri de kendini açma ile ilgili olarak incelenmiştir.

Kendini açmanın tanımında kastedilen; kendisi ile ilgili özel bilgileri tanışılan herkese açmak değil, sadece güven duyulan kişilere açmaktır. Kişiler arası güven, kendini açma açısından önemli bir faktör olarak görülmüş ve çalışmalarda birlikte incelenmiştir (Wheless ve Grotz, 1977; Bucholtz, 2013). Seamon (2003) ergenlerin sıradan bir tanıdıktan ziyade iyi bir arkadaşta kendilerini daha çok açtıklarını ifade etmiştir. Kendini açma, daha yakın ilişkilere yol açan bir güveni inşa eder. Bir kişi başka bir kişiye kendisini açarak bir risk aldığı anda, alıcı kendisini güvenilmiş hisseder. Buna karşılık olarak alıcının da kendisini açması daha olasıdır. Karşıdaki kişiye güven ve güvenilir kişi olma, iki kişinin birbirlerine olumlu tepkiler vermesiyle gelişir ve bu durum ilişkiyi sürekli olarak güçlendirir (Bruss ve Hill, 2010). Kişiler arası güven; ilişkilerde korku, çekinme ve kuşku duymadan, karşıdaki kişiye inanma ve bağlanma duygusu olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Karşısındakine güven duyan kişi kendini daha da açar ve böylece derin ve yakın bir ilişki ortamı oluşur (Cüceloğlu, 2012). Bir kişi kendisi hakkında önemli şeyleri birisine söylerse, diğeri bunu karşı tarafa zarar vermek için kullanabilir ya da kendini açmaya karşılık vererek ilişkinin geliştirilmesini mümkün kılabilir. Diğeri kişi güvenen kişiye karşı zarar verici davranış sergilemezse güvenilirliğini kanıtlamış olur (Barnett vd., 1974). Ayrıca, yüz yüze iletişimde kişiler arası güven daha kolay oluştuğu için kendini açma düzeyinin daha fazla olduğu düşünülmektedir. Wray-Lake ve Flanagan (2012) yaptıkları çalışmada, insanların genel olarak güvenilir olduğuna dair inancın belirginleşmesinin ergenlik döneminde oluştuğunu ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda ergenlik yıllarında ebeveynlik uygulamalarıyla potansiyel olarak değiştirilebileceğini saptamışlardır. Ergenler başlangıçta güvenilir olduğuna inandırıldıkları bir kişiye, güvenilir olmadığına inandıkları veya güvenilirliği hakkında hiçbir şey bilmedikleri bir kişiye göre daha fazla güvenirliler (Lee vd., 2016). Öte yandan Leavey vd.'nin

(2011) belirttiğine göre gençler duygusal zorluklarla ilgili olarak yetişkinlere güvenme eğiliminde değillerdir. Bu durumda ergenlerde kişiler arası güveni kendini açma davranışı ile ilgili olarak incelemek önemli görünmektedir. Bu çalışmada kişiler arası güven yanında utangaçlık da hem yüz yüze hem çevrimiçi kendini açma ile ilişkili olarak incelenmiştir.

Utangaçlık, rahatsızlık ve diğerlerinin varlığından çekinme olarak tanımlanabilir (Jones vd., 1986). Diğer insanlarla tanışmak ve başkalarının karşısında kendini rahatsız hissetmek konusunda güven eksikliği olarak karşımıza çıkar (Bian ve Leung, 2014). Bu bağlamda utangaç kişilerin diğerleriyle iletişim kurmakta ve dolayısıyla kendilerini açmakta problem yaşadığı görülmektedir. Utangaçlık düzeyi yüksek olan bireyler, diğer katılımcılar tarafından görsel ve sesli ipuçları aldıkları ve bununla yüzleşmek zorunda kaldıkları yüz yüze iletişime oranla, çevrimiçi iletişimde daha az korku ve endişe hissetmektedirler (Hammick ve Lee, 2014). Ergenlik döneminde fiziksel ve psikolojik değişiklikler yanında kendiliğin hızlı gelişimi bireysel utangaçlığın yoğunlaşmasına yol açabilir. Dolayısı ile bu durum akademik başarı, duygu, davranış ve kişiler arası etkileşim dahil olmak üzere ergenlerin yaşamlarının birçok alanında problem yaşanmasına neden olabilir (YingMin vd., 2014). Bu güne kadar yapılan çalışmalar, utangaçlığın hem yüz yüze hem de çevrimiçi ortamlarda bireylerin kendini açma düzeyini etkilediğini göstermiştir (Mısır, 2017). Dolayısıyla bu çalışmada da utangaçlık düzeyini incelemenin uygun olduğu düşünülmüştür.

Kendini açma bireysel bir süreç olsa da sosyal faktörlerden etkilenir (Chen vd., 2016). Sosyal ilişkinin aidiyet gereksinimi ile kendini açmayı desteklediği tespit edilmiştir (Davis, 2012). Kendini açma, kişiye başkalarından sosyal destek alma fırsatı da sağlar (Greene ve Magsamen-Conrad, 2010). Bak vd.'ye (2014) göre kendini başkalarına tanıtma eylemi olarak tanımlanan kendini açma, aslında kişiler arası ilişkileri güçlendiren ve sosyal desteği arttıran önemli bir sosyal davranıştır. Sosyal ilişki gereksinimi kendini açmayı etkileyebilir. Çünkü, sosyal ilişki gereksinimi, sosyal çevrede başkalarıyla güvenli ve tatmin edici bağlantılar geliştirmeyi içerir (Deci vd., 1991). Bu gereksinim karşılandığında, kişi güvenli bir kişiler arası temele sahip olduğunu hisseder ve karşısındaki kişiye rahatlıkla kendini açabilir (Chang vd., 2015). Diğer yönden, ergenlik, özerklik ve ilişkililik dinamiklerinin özel önem kazandığı bir dönemdir (Kağıtçıbaşı, 2005). Ergenlik döneminde bireylerin, artan bir özerklik, sosyal ilişki ve yeterlik ihtiyacı bulunmaktadır (Tian vd., 2013). Öz belirleme teorisine göre, ergenler kendi imajlarını korumak ve başkaları tarafından tanınmak ve takdir edilmek için yeteneklerini ve becerilerini sergilemeye isteklidirler (Liu vd., 2016). Bu durum çevrimiçi iletişim için de düşünülebilir. Çevrimiçi ortamda kendini açma yoluyla, ergenler daha fazla sosyal ilişki memnuniyetini elde ederler (Liu vd.,2016). Görüldüğü gibi sosyal ilişki gereksinimi hem yüz yüze hem de çevrimiçi iletişim aracılığıyla karşılanabilmektedir. Ergenlerin arkadaşları ile

bağlantıda olmalarının sosyal ilişki gereksinimini karşıladığı düşünülebilir. Alanyazın incelendiğinde sosyal ilişki gereksinimi konusunda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ergenlerde sosyal ilişki gereksinimi hem yüz yüze hem çevrimiçi kendini açma ile ilişkili olarak incelenmiştir.

Kendini açma verimli bir psikolojik danışma süreci açısından önemlidir. Aksi durumda, kendini açamama psikolojik danışma sürecini zorlaştırır ve psikolojik danışmayı sürdürmek olanaksızlaşır. Ergenler ile yapılan psikolojik danışma görüşmelerinin verimini artırmak için kendini açma konusunda ergenlerle daha fazla çalışma yapılmalıdır. Bu konuda yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar alanda çalışanlara yardımcı olarak psikolojik danışma sürecinin verimini artırabilir ve alanyazına katkı sağlayabilir. Bu çalışmanın amacı ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeylerini demografik özellikler, kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi açısından incelemektir.

1. Ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeyleri demografik faktörlere, kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
3. Ergenlerin kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinim düzeyleri ile yüz yüze ve çevrimiçi kendini açma düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
4. Ergenlerin kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinim düzeyleri çevrimiçi kendini açma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
5. Ergenlerin kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinim düzeyleri yüz yüze kendini açma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nicel ve betimsel bir çalışmadır. Yaygın olarak kullanılan ilişki tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlar. Bu modelde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011). Bilimsel çalışmada olay ya da durum bazı değişkenlere göre incelenerek, bu değişkenler ile arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı bu model ile araştırılır (Karasar, 2011). Özetle, bu tarama modelinde ele alınan konu, mevcut durumda ya da geçmişte, müdahale edilmeden olduğu haliyle gözlemlenerek incelenir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili, Çekmeköy ilçesinde Anadolu liselerinde okumakta olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu 2020-2021 döneminde İstanbul-Çekmeköy Anadolu Lisesinde okumakta olan son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmaya 165 kız, 141 erkek olmak üzere toplam 306 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Bu sayı, okuldaki son sınıf öğrencilerinin tamamına yakındır. Katılımcıların çalışmaya uygunluğu ve ulaşılabilirliği nedeniyle uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2017). Cohen vd.'nin (2018) örneklem büyüklüğü tablosuna bakılmış ve örneklem büyüklüğü 306 olarak belirlenmiştir. Aşağıdaki Tablo 1'de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitimi, birliktelik ve çalışma durumları, internet kullanım süresi değişkenlerine ait frekans dağılımları ve yüzde değerleri verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma grubunun özelliklerine ait frekans ve yüzde değerleri

Bağımsız Değişkenler	n	%	Bağımsız Değişkenler	n	%
Cinsiyet			Baba Eğitim		
Kadın	165	53.90	Okuryazar değil	4	1.30
Erkek	141	46.10	Okuryazar	3	1.00
Kardeş Sayısı			İlkokul	83	27.10
Tek Çocuk	13	4.20	Ortaokul	74	24.20
2 Çocuk	139	45.40	Lise	95	31.00
3 Çocuk	102	33.30	Üniversite	42	13.70
4 Çocuk	27	8.80	YL/Doktora	5	1.60
5 Çocuk	15	4.90	Birliktelik		
6 Çocuk	4	1.30	Evli	282	92.20
7 ve üst	6	2.00	Boşanmış	24	7.80
Doğum Sırası			Anne Çalışma		
1	150	49.00	Çalışmıyor	227	74.20
2	97	31.70	Emekli	20	6.50
3	37	12.10	Memur	9	2.90
4	10	3.30	İşçi	20	6.50
5	8	2.60	Serbest Meslek	30	9.80
6	1	0.30	Baba Çalışma		
7 ve üst	3	1.00	Çalışmıyor	12	3.90
Anne Eğitim			Emekli	27	8.80
Okuryazar değil	9	2.90	Memur	35	11.40
Okuryazar	9	2.90	İşçi	98	32.00
İlkokul	120	39.20	Serbest Meslek	134	43.80
Ortaokul	60	19.60	İnternet		
Lise	84	27.50	0-1 saat	16	5.20
Üniversite	23	7.50	1-2 saat	63	20.60
YL/Doktora	1	0.30	2-3 saat	96	31.40
			3 ve üzeri	131	42.80
Toplam	306	100	Toplam	306	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, katılımcılara ait kişisel bilgilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından bir anket formu hazırlanmıştır. Anket ile birlikte dört adet ölçek kullanılmıştır. Bu çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan anket ve ölçeklerde toplam 60 madde yer almıştır.

Kişisel Bilgi Formu (Anket). Demografik verilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından 9 maddeden oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Anket formu hazırlanırken ortalamalarda anlamlı farklılığa neden olabilecek, önceki çalışmalarda incelenmiş faktörler dikkate alınmıştır. Anket formunda; cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin eğitimi, birliktelik ve çalışma durumları, internette geçirilen zaman gibi sorular sorulmuştur.

Kendini Açma Ölçeği (KAÖ). Wheelless ve Grotz (1976) tarafından İngilizce olarak The Self-Disclosure Scale-SDS adıyla geliştirilmiştir. Daha sonra Chen ve Marcus (2012) tarafından hem yüz yüze, hem de çevrimiçi kendini açmayı değerlendirmek üzere yeniden düzenlenmiştir. Türkçe'ye uyarlanması Öksüz, Mersin ve Türker (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uygulanması sonucu hem Kendini Açma Ölçeği-Çevrimiçi (KAÖ-Çİ) hem de Kendini Açma Ölçeği-Yüz Yüze (KAÖ-YY) puanlarına ulaşılmaktadır. Ölçekte toplam 16 madde yer almaktadır. Cevaplar bölümü yüz yüze ve çevrimiçi olarak iki farklı bölümden oluşmaktadır. Her bir madde için katılımcının iki farklı stünda ayrı ayrı işaretleme yapması gereklidir. Her iki grupta da puanlama 1 "Kesinlikle Katılmıyorum" ile 7 "Kesinlikle katılıyorum" arasında değişmektedir. Ölçekteki 4-5-6-7-11-12. maddeler ters puanlanmaktadır. Alınan puanlar arttıkça bireyin kendisini daha fazla açtığı sonucuna ulaşılır. Bu çalışmada ölçeğe ait iç tutarlılık katsayıları (Alpha) KAÖ-YY için .69 (N=306, n=16) ve KAÖ-Çİ için .66 (N=306, n=16) olarak belirlenmiştir.

İlişkilerde Güven Ölçeği (İGÖ). Kişiler arası güven düzeyinin belirlenmesi amacıyla Demirci (2017) tarafından geliştirilen ölçek, güven ve güvenilirlik olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt boyut için 5 ifadenin bulunduğu ölçek 1 "Bana hiç uygun değil" ile 5 "Bana tamamen uygun" arasında değişen 5'li likert tipi toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki 4. madde ters kodlanmaktadır. İlgili boyuttaki puan arttıkça ilgili özelliğin bulunma düzeyi de artmaktadır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı (Alpha) .85 (N=306, n=10) olarak belirlenmiştir.

Utangaçlık Ölçeği (UÖ). Bireylerin utangaçlık düzeyini belirlemek amacıyla Cheek (1983) tarafından geliştirilmiş, daha sonra The Revised Cheek and Buss Syness Scale (RCBS) (Cheek, 2021) adıyla yeniden düzenlenmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Güngör (2001) tarafından yapılmıştır. 5'li likert tipi 20 maddeden oluşan ölçek, tek boyutludur. Her bir maddenin puanlaması 1 "Bana hiç uygun değil" ile 5 "Bana çok uygun" arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Yüksek puan utangaçlık

seviyesin yüksek olduğunu gösterir. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Alpha) .92 (N=306, n=20) olarak belirlenmiştir.

Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği (SİGÖ-10). Bireylerin, okul, iş yeri gibi yerlerde sosyal ilişki gereksinimini ölçmek amacıyla Richer ve Vallerand (1998) tarafından, The Need For Relatedness Scale (NRS-10) adıyla geliştirilmiştir. Türkçeye, Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği (SİGÖ-10) olarak, Ünal-Karagüven, Ekşioğlu ve Gül (2020) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır. Samimiyet ve yakınlık olmak üzere 2 alt boyutu bulunmaktadır. 7'li likert tipi ölçeğin puanlanması 1 "Kesinlikle katılmıyorum" ile 7 "Kesinlikle katılıyorum" arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 70'dir. Puan arttıkça bireyin sosyal ilişki gereksinim düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Alpha) .93 (N=306, n=10) olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Verilerin tamamı yüz yüze uygulama sonucu toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler için, geliştirenlerden veya uyarlayanlardan gerekli izinler alınmıştır. Uygulama için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınarak 2020-2021 eğitim öğretim döneminde İstanbul ili, Çekmeköy ilçesindeki Anadolu lisesine gidilmiştir. Okul idaresine ve okul psikolojik danışmanlarına gerekli bilgiler verilmiştir. Uygulamalar pandemi döneminde son sınıf öğrencilerinin okulda olduğu günlerde, her sınıfta derse giren öğretmenler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Uygulama işlemi yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Katılımcılar araştırmanın amacı ve uygulama konusunda bilgilendirilmiş, katılım gönüllü olmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında ulaşılan veriler istatistik paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Analiz yapılmadan önce yönergeye uygun doldurulmayan ölçekler ve uç değerler tespit edilerek veri setinden çıkartılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistik tekniklerinden (yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, basıklık ve çarpıklık hesaplama) yararlanılmıştır. Ortalamalar arasındaki anlamlılığı test etmek için; t Testi, Kruskal Wallis-H Testi, Mann Whitney-U Testi, Tek Yönlü Çok Değişkenli ANOVA (MANOVA) Testi, Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Yordamayı belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır (Karasar, 2011). Elde edilen verilerin anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Etik Onay

Araştırmanın yürütülmesi için Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsünden 15.02.2021 tarih ve 2100042402 sayılı Etik Kurul Belgesi alınmıştır. Ayrıca araştırmanın

uygulanabilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 09.09.2020 tarih ve 59090411-44-E. 12368738 sayılı Anket Araştırma İzni alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın amacı doğrultusunda ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeylerini demografik özellikler, kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi açısından incelemek amacıyla yapılan istatistik analizlerine ait sonuçlar verilmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan ölçeklerden alınan puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1 ve -1 aralığında olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ölçeklerden alınan puanların normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Araştırmanın birinci ve ikinci alt amaçları doğrultusunda yapılan analizlerde ulaşılan bulgular, değişken sayısının çok olması nedeniyle sırasıyla paragraflar halinde verilmiştir. Üçüncü ve dördüncü alt amaçlar için yapılan korelasyon ve regresyon bulguları ise tablolarda verilmiştir.

Birinci alt amaç doğrultusunda gerçekleştirilen ilişkili (bağımlı) gruplar t-testi sonucunda; ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. İlişkili (bağımlı) gruplar t-testi ilişkili iki örneklemden elde edilen 2 ortalama arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için kullanılır. Analiz sonucuna göre; yüz yüze kendini açma puanları, çevrimiçi kendini açma puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($t=-2,79$; $p<.01$).

İkinci alt amaç doğrultusunda yapılan analizlerde; ergenlerin hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma düzeylerinin demografik (cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitim, birliktelik ve çalışma durumları ile internet kullanım süresi gibi) değişkenler açısından anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ancak, ergenlerin çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeyleri güven duygusu, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeylerine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığına ilişkin bulgular aşağıdaki paragraflarda kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi sırasıyla verilmiştir.

Kişiler arası güven için yapılan MANOVA testi sonuçlarında; ergenlerin kendini açma düzeyleri kişiler arası güven düzeylerine göre en az bir grupta anlamlı farklılık göstermiştir ($F_{(4-562)} = 6,321$; $\lambda = .916$, $p = ,000$, $\eta^2 = .043$). Bununla birlikte hem çevrimiçi kendini açma ($F_{(2-282)} = 6,77$, $p < ,01$, $\eta^2 = ,046$) hem de yüz yüze kendini açma düzeyinde ($F_{(2-282)} = 11,05$, $p < ,001$, $\eta^2 = ,073$) gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Scheffe testi yapılmış ve kendini açma düzeyinin hem çevrimiçi hem yüz yüze etkileşimde kişiler arası güven düzeyinin yükselmesiyle arttığı belirlenmiştir ($p < ,05$). Kişiler arası güven düzeyi yükseldikçe hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma artmaktadır.

Utangaçlık için yapılan MANOVA testi sonuçlarında, ergenlerin kendini açma düzeyleri utangaçlık düzeylerine göre en az bir grupta anlamlı farklılık göstermiştir [$F_{(4-562)} = 8,7$; $\lambda = ,887$, $p = .00$, $\eta^2 = ,058$]. Bununla birlikte hem çevrimiçi kendini açma ($F_{(2-282)} = 11,84$, $p = .00$, $\eta^2 = .078$) hem de yüz yüze kendini açma düzeyinde ($F_{(2-282)} = 17,81$, $p = .00$, $\eta^2 = ,112$) gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Utangaçlık düzeyi düştükçe hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma artmaktadır.

Sosyal ilişki gereksinimi için yapılan MANOVA testi sonuçlarında, ergenlerin kendini açma düzeyleri sosyal ilişki gereksinimi düzeylerine göre en az bir grupta anlamlı farklılık göstermiştir [$F_{(4-562)} = 4,469$; $\lambda = .939$, $p < .01$, $\eta^2 = .031$]. Bununla birlikte hem çevrimiçi kendini açma ($F_{(2-282)} = 8,7$, $p = .00$, $\eta^2 = ,058$) hem de yüz yüze kendini açma davranışında ($F_{(2-282)} = 8,06$, $p = .00$, $\eta^2 = ,054$) gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Sosyal ilişki gereksinim düzeyi yükseldikçe hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma düzeyleri artmaktadır.

Üçüncü alt amaç doğrultusunda; ergenlerin yüz yüze ve çevrimiçi kendini açma puanlarının kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi puanları ile ilişkisi incelenmiştir. Bu amaçla korelasyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Ölçeklerden elde edilen puanların, ortalama, standart sapma ve pearson bivariate korelasyon değerleri

	\bar{x}	S. S.	1	2	3	4
1. KAÖ-Çİ	71.12	10.17	1			
2 KAÖ-YY.	72.11	10.99	.832**	1		
3. UÖ	55.17	17.03	-.273**	-.366**	1	
4.SİGÖ	51.14	12.53	.251**	.227**	-.262**	1
5. İGÖ	20.67	3.81	.243**	.261**	-.261**	.589**

N=306, * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$,

KAÖ-Çİ: Kendini Açma Ölçeği-Çevrimiçi; KAÖ-YY: Kendini Açma Ölçeği-Yüz Yüze; İGÖ: İlişkilerde Güven Ölçeği; UÖ: Utangaçlık Ölçeği; SİGÖ: Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği

Tablo 2'de ölçeklerden alınan puanların ortalamaları, standart sapma değerleri ve birbirleri ile olan ilişkiyi gösteren korelasyon değerleri verilmiştir. Görüldüğü gibi; çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır (.832, $p \leq .01$). Hem çevrimiçi (-.273, $p \leq .01$) hem yüz yüze (-.366, $p \leq .01$) kendini açma ile utangaçlık arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı ilişki vardır. Hem çevrimiçi (.251, $p \leq .01$) hem yüz yüze (.227, $p \leq .01$) kendini açma ile sosyal ilişki gereksinimi arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki vardır. Hem çevrimiçi (.243, $p \leq .01$) hem yüz yüze (.261, $p \leq .01$) kendini açma ile kişiler arası güven arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki vardır. İlaveten; utangaçlık ile sosyal ilişki gereksinimi arasında ($r = -.262$, $p \leq .01$) ve kişiler arası güven arasında ($r = -.261$, p

$\leq .01$) düşük seviyede, negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ancak sosyal ilişki gereksinimi ile kişiler arası güven arasında ($r=.589, p \leq .01$) orta düzeyde, pozitif ve istatistik olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Özetle, hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma, kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksinimi ile pozitif, utangaçlık ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Dördüncü ve beşinci alt amaçlar için için regresyon analizi yapılmıştır. Bir araştırmada Çoklu Regresyon Analizini kullanmak bazı ön koşulların karşılanmasını gerektirir. Büyüköztürk (2018) bu ön koşulları; doğrusallık ve normalliğin karşılanması, yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılılık olarak tanımlanan bir sorunun olmaması şeklinde belirtmiştir. Çoklu bağlantılılık için VIF (Variance Inflation Factor) değerlerinin 10'dan düşük, Tolerans değerinin .20'den büyük ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonun $r < .80$ olması gerektiğini ifade etmiştir. Çok değişkenli normallik için Mahalanobis uzaklık değeri incelenmiş, çok yönlü uç değerler için kabul edilen $p < .01$ değerini aşan 11 uç değer veri setinden çıkartılmıştır. Bunun dışında normallik ve doğrusallık varsayımı için her bir bağımsız değişken ve bağımlı değişken için doğrusallığa bakılmıştır. Çoklu bağlantılılık için bağımsız değişkenlerin birbirleriyle olan korelasyonları incelenmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi korelasyonların $r < .80$ olması, yani regresyon analizi yapılacak değişkenler arasında yüksek korelasyonların olmaması, bu şartın sağlandığını göstermektedir. VIF değeri $VIF = 1/1 - R^2$ şeklinde basit bir formül ile hesaplanır. Her bir değişken grubu için tek tek hesaplanması gerekir (Büyükuysal, Öz, 2016). Bu çalışmada VIF değerlerine bakıldığında tüm değişkenler için 10'dan küçük (güven= 1,54, utangaçlık=1,09, sosyal ilişki gereksinimi=1,54) değerler oldukları tespit edilmiştir. İlâveten, tolerans değerlerinin .20'den büyük (güven=,64, utangaçlık=,91, sosyal ilişki gereksinimi =,64) olması çoklu bağlantılılık probleminin olmadığını ve çoklu doğrusal regresyon analizinin uygulanabileceğini göstermiştir. Önce; çevrimiçi kendini açma üzerinde değişkenlerin görece önem sırasını belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmış, sonuçlar aşağıdaki 3 numaralı tabloda verilmiştir.

Tablo 3

İGÖ, UÖ ve SİGÖ puanlarının KAÖ-Çİ puanlarını yordama düzeyine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	ß	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	72.147	4.468		16.149	.00		
İGÖ	.217	.195	.077	1.114	.266	.177	.065
UÖ	-.144	.034	-.244	4.179	.00	-.28	-.238
SİGÖ	.053	.061	.061	.873	.383	.17	.051

$R=.31, R^2 =.083, F= 9,874, sd=3, p < .001$, Bağımlı Değişken: KAÖ-Çİ;

KAÖ-Çİ: Kendini Açma Ölçeği-Çevrimiçi; KAÖ-YY: Kendini Açma Ölçeği-Yüz Yüze; İGÖ: İlişkilerde Güven Ölçeği; UÖ: Utangaçlık Ölçeği; SİGÖ: Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği

Tablo 3’de görüldüğü gibi; kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi, çevrimiçi kendini açma puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %8’ini açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin çevrimiçi kendini açma düzeyi üzerindeki görece önem sırası; utangaçlık, kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksinimi şeklindedir. Utangaçlığın çevrimiçi kendini açma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ancak kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksiniminin çevrimiçi kendini açma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Yüz yüze kendini açma üzerinde değişkenlerin görece önem sırasını belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmış sonuçlar aşağıdaki 4 numaralı tabloda verilmiştir.

Tablo 4

İGÖ, UÖ ve SİGÖ puanlarının KAÖ-YY puanlarını yordama düzeyine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	73,665	4,713		15,631	,00		
İGÖ	,409	,205	,134	1,991	,047	,231	,116
UÖ	-,2	,036	-,313	-5,533	,00	-,355	-,309
SİGÖ	,025	,064	,026	,388	,698	,187	,023

$R=,38$, $R^2 =,138$, $F= 16,735$, $sd=3$, $p<.001$, **Bağımlı Değişken:** KAÖ-Çİ.

KAÖ-Çİ: Kendini Açma Ölçeği-Çevrimiçi; **KAÖ-YY:** Kendini Açma Ölçeği-Yüz Yüze; **İGÖ:** İlişkilerde Güven Ölçeği; **UÖ:** Utangaçlık Ölçeği; **SİGÖ:** Sosyal İlişki Gereksinimi Ölçeği

Tablo 4’de görüldüğü gibi; kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi, yüz yüze kendini açma puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %13’ünü açıklamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin yüz yüze kendini açma düzeyi üzerindeki görece önem sırası; utangaçlık, kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksinimi şeklindedir. Utangaçlık ve kişiler arası güven puanlarının yüz yüze kendini açma üzerinde etkili olduğu ancak sosyal ilişki gereksiniminin yüz yüze kendini açma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; analizler sonucunda ulaşılan bulgular tartışılmış ve öneriler verilmiştir. Bulgular, kişiler arası güven, utangaçlık ve ilişkili olma ihtiyaçlarına göre çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeylerine ilişkin beş araştırma sorusunu yanıtlamıştır. Ulaşılan sonuçların büyük ölçüde önceki çalışmalar ile tutarlılık gösterdiği belirlenmiştir.

Birinci alt amaç doğrultusunda ulaşılan bulgulara göre yüz yüze kendini açma daha fazla tercih edilmektedir. Bu sonuç benzer çalışmalarda ulaşılan bulgular ile paralellik göstermiştir (Erdost, 2004; Paluckaite ve Zardeckaite-M, 2012; Schouten, 2007). Mısır (2017) 585 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada yüz yüze iletişimde kendini açmanın daha fazla olduğunu belirlemiştir. Wang (2004) bireylerin yüz yüze daha fazla kendilerini açma eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Ruppel ve diğerlerinin (2016) yaptığı metaanaliz çalışmasında da yüz yüze iletişimde kendini açmanın daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bucholtz (2013) bu

durumun nedenini; yüz yüze kendini açmada içeriğin gizli tutulacağı ve açıklanan bilgilerin istenmeyen kişilere aktarılmayacağı düşüncesi olarak açıklamıştır. Sonuç olarak, önceki çalışmalarda ulaşılan bulguların bu çalışmada ulaşılan sonucu desteklediği görülmektedir. Schouten'e (2007) göre ergenler arasındaki sosyal etkileşim büyük ölçüde çevrimiçi gerçekleşmektedir. Ancak, bu çalışmada ulaşılan sonuca göre kendini açma açısından yüz yüze iletişim tercih edilmektedir. Bu durum; "çevrimiçi iletişimin ergenler tarafından yaygın olarak kullanıldığı ancak kendini açma açısından yüz yüze iletişim tercih edildiği" şeklinde yorumlanmıştır.

İkinci alt amaç doğrultusunda ulaşılan bulgulara göre; çevrimiçi ve yüz yüze kendini açma düzeylerinde demografik özelliklere göre önemli bir farklılık yoktur. Bu sonuç önceki çalışmalara ait bulgular ile paralellik içindedir. Önceki çalışmaların çoğunluğu yüz yüze kendini açma ilgilidir. Cho (2007) tarafından yapılan çalışmada örneğin cinsiyete göre kendini açma düzeyinde bir farklılık olmadığı görülmüştür. Nur-Şahin (2011) toplam 312 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada kardeş sayılarına göre kendini açma düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Demirhan'ın (2002) çalışmasında kendini açma düzeyinin annenin çalışma durumuna göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Ancak, diğer benzer çalışmaların bir kısmında demografik özelliklerin kendini açma seviyesinde farklılığa neden olduğu görülmüştür. Örneğin; Ekebaş (1994) 452 ortaöğretim son sınıf öğrencisi ile yaptığı çalışmada kızların erkeklere göre kendilerini daha fazla açtıklarını belirlemiştir. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe kendini açmanın arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Gökalan, 2000; Çetinkaya, 2005; Boyraz, 2019). Çakır (1994) tarafından yapılan çalışma sonucunda hem anne ve hem baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kendini açma düzeylerinin yükseldiği belirlenmiştir. Bu durum demografik değişkenler ile ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu işaret etmektedir. Diğer yönden kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeyleri ortalamalarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiş, bulgular aşağıdaki paragraflarda sırasıyla değerlendirilmiştir.

Kişiler arası güven düzeylerine göre hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma düzeylerinde anlamlı farklılık görülmüştür. Kendini açma düzeyi, güven düzeyinin yükselmesiyle artmaktadır. Benzer şekilde, Posey vd., (2010) tarafından yapılan çalışmada çevrimiçi topluluklardaki güvenin kendini açmayı arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Sheldon ve Pecchioni'nin (2014) yaptığı çalışmanın sonucunda benzer bir bulguyla ulaşılmıştır. Bu çalışmada ulaşılan sonuç; kişilere güven duyan ergenlerin hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendilerini daha fazla açtıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Utangaçlık düzeylerine göre hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açmada gruplar arasında anlamlı farklılık vardır. Utangaçlık seviyesi düşük olanların kendini açma düzeyleri

anlamli şekilde daha yüksektir. Bu güne kadar yapılan çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Erciş vd., 2019; Mısır, 2017; Sheldon, 2012). Bu çalışmada ulaşılan sonuç; utangaç olmayan ergenlerin hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendilerini daha fazla açtıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Sosyal ilişki gereksinim düzeylerine göre hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açmada gruplar arasında anlamlı farklılık vardır. Kendini açma sosyal ilişki gereksinim düzeyleri yüksek olanlarda fazladır. Dostluk/arkadaşlık puanlarının sosyal ilişki gereksinimi ile yakın olabileceği düşünüldüğünde; Çitil-Gürel (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda, dostluk/arkadaşlık puanları daha yüksek olan grupta kendini açma puanlarının da daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Boyraz (2019), Polat (2019) ve Yüçetürk (2018) yaptıkları çalışmalarda, arkadaşlık ilişkileri iyi olan, akran ilişkilerini olumlu olarak değerlendiren öğrencilerin kendilerini daha fazla açtıklarını bulmuşlardır. Bu çalışmada ulaşılan sonuç; sosyal ilişki ihtiyacı içinde olan ergenlerin hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendilerini daha fazla açtıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Üçüncü ait amaç doğrultusunda bağımsız değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Kişiler arası güven ve hem yüz yüze hem de çevrimiçi kendini açma arasındaki anlamlı ve pozitif ilişki, kişiler arası güven düzeyi yükseldikçe, kendini açma düzeyinin yükseldiğini göstermiştir. Önceki çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Wheelless ve Grotz (1977) tarafından yapılan çalışmada güven ve kendini açma arasında orta düzeyde doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Yüksek düzeyde güven ileri seviyede kendini açmayı ifade etmiştir. Boyraz (2019) 555 öğrenciyle yürüttüğü çalışmada güven düzeyi ve kendini açma arasında paralel bir artış belirlemiştir. Güler (2019) 2538 ortaokul öğrencisiyle yürüttüğü çalışmada güven ile kendini açma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Diğerlerine güven duyan kişilerin kendilerini emniyette hissetmeleri ve zarar görmeyeceklerine dair inanca sahip olmaları, kendileri ile ilgili bilgileri, duygu ve düşüncelerini daha rahat bir şekilde paylaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu çalışmada ulaşılan sonuç; *“ergenlerde kişiler arası güvendedeki artma ile birlikte hem yüz yüze hem çevrimiçi kendini açma artmaktadır”* şeklinde yorumlanmıştır.

Utangaçlık ve kendini açma arasındaki anlamlı ve negatif ilişki, utangaçlık azaldıkça kendini açmanın arttığını, ya da utangaçlık arttıkça kendini açmanın azaldığını göstermiştir. Bu sonuç önceki bulgular ile benzerlik göstermiştir. Şahin (2013) 859 lisans öğrencisi ile yaptığı çalışmada, utangaçlık ve kendini açma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu, utangaçlık azaldıkça kendini açmanın arttığını bulmuştur. Mısır (2017) bireylerin internet üzerinden ve yüz yüze iletişimdeki kendini açma miktarlarını incelemek amacıyla 585 üniversite öğrencisi ile bir çalışma gerçekleştirmiştir. Utangaçlık düzeyi düşük bireylerde yüz yüze kendini açma davranışı artış gösterirken, utangaçlık düzeyi arttıkça, kendini açma davranışı yüz yüze

iletişimde düşüş göstermektedir. Benzer şekilde; Matsushima, Shiomi ve Kuhlman (2000) yaptıkları çalışmalarda, utangaçlık azaldıkça kendini açmanın arttığını göstermişlerdir. Dolayısıyla bu çalışmada ulaşılan bulgu önceki çalışmalar ile desteklenmektedir.

Sosyal ilişki gereksinimi ve kendini açma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yani sosyal ilişki gereksinimi arttıkça kendini açma artmakta ya da azaldıkça düşmektedir. Sosyal ilişki gereksinimi içinde olan ergenler kendini daha fazla açmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak bu güne kadar yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bulguları doğrulamaya yönelik daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Özetle, korelasyon analizleri sonucunda ulaşılan bulgular; kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksiniminin artmasıyla hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açmanın artacağını göstermiştir. Ancak, utangaçlık yüksek ise kendini açma düzeyi düşük olmaktadır. Bu sonuç önceki bulgular ile paralellik göstermiştir.

Dördüncü alt amaç doğrultusunda yapılan regresyon analizine göre utangaçlık çevrimiçi kendini açmayı yordamaktadır. Çevrimiçi kendini açma üzerinde kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksinimi etkili değildir. Çevrimiçi kendini açma düzeyi, utangaçlık seviyesine göre öngörülebilir. Saunders ve Chester (2008) utangaçlığın internet kullanımını ne ölçüde öngördüğü üzerine tartışmalar bulunduğunu ifade etmişlerdir. Utangaç insanların internet bağımlılığı riski altında olduğunu öne süren bir grup birincil korelasyon çalışması vardır, ancak diğer çalışmalar internet kullanımında utangaç ve utangaç olmayan insanlar arasında çok az fark olduğunu veya hiç fark olmadığını göstermektedir. Utangaç insanların yüzyüze yaşanan zorlukları telafi etmek için çevrimiçi etkileşimler aradıkları hipotezini destekleyen bazı araştırmalar olsa da (Saunders ve Chester, 2008) utangaçlığın internet kullanımını ne ölçüde etkilediği netlik kazanmamıştır.

Beşinci alt amaç doğrultusunda yapılan regresyon analizine göre utangaçlık ve kişiler arası güven yüz yüze kendini açmayı yordamaktadır. Yordayıcı değişkenlerin yüz yüze kendini açma düzeyi üzerindeki göreceli önem sırası; çevrimiçi kendini açmada olduğu gibi; utangaçlık, kişiler arası güven ve sosyal ilişki gereksinimi şeklindedir. Ancak, sosyal ilişki gereksinimi yüz yüze kendini açma üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Yüz yüze kendini açma düzeyi, utangaçlık ve kişiler arası güven seviyesine göre öngörülebilir. Alanyazında utangaçlığın yüz yüze kendini açmayı etkilediğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Matsushima vd., 2000; Mısır 2017; Şahin 2013). Steel (1991) yaptığı çalışmada bireyin kendini açma kavramı ve kendini açma yeteneğinin kısmen bir güven ürünü olduğunu ifade etmiştir. Steel (1991) kişiler arası güven ve kendini açma ilişkisini değerlendirmek ve etkileyen faktörleri incelemek amacıyla bir çalışma yürütmüş, aralarında düşük bir ilişki bulursa da, sonuçlar kendini açabilmek için

güvenin gerekli olduğunu göstermiştir. Özetle, çevrimiçi kendini açmayı utangaçlık, yüz yüze kendini açmayı ise hem utangaçlık hem de kişiler arası güven yordamaktadır.

Sonuç olarak, ergenler yüz yüze kendini açmayı daha çok tercih etmektedir. Kişiler arası güven, utangaçlık ve sosyal ilişki gereksinimi düzeylerine göre hem çevrimiçi hem de yüz yüze kendini açma düzeyleri değişmektedir. Kişiler arası güveni ve sosyal ilişki ihtiyacı yüksek olan ergenler çevrimiçi ve yüz yüze kendini daha fazla açarken, utangaçlar daha az açmaktadır. Çevrimiçi kendini açma düzeyi utangaçlık düzeyine göre öngörülebilirken, yüz yüze kendini açma düzeyi hem utangaçlık hem de kişiler arası güven düzeyine göre öngörülebilmektedir. Sosyal ilişki gereksinimi kendini açmayı yordamamaktadır.

Çalışmanın bir takım üstünlükleri ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Kullanılan ölçeklerin ve yöntemlerin standart olması ve çalışma grubunun büyüklüğü, çalışmanın güçlü olduğu önemli noktalar. Kullanılan ölçeklerin hemen hemen tamamı objektif olarak bireyin kendi kendini değerlendirmesini sağlayan ölçeklerdir. KAÖ, İGÖ, UÖ ve SİGÖ bireyin o andaki durumunu değerlendirmeye yöneliktir. Sınırlı olduğu nokta ise diğer çalışmalarla benzer şekilde, çalışmanın aynı okulun öğrencileri ile sınırlı olmasıdır. Daha geniş bir evrenden oluşturulacak örneklem grupları ile çalışma tekrarlanabilir. Ulaşılan bulguları güncellemek ve genellemek için benzer çalışmaların yapılması önerilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aker, Ç. (1996). *Lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarının kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Amerikan Psikoloji Derneği. (2023). Dictionary of Psychology. <https://dictionary.apa.org/self-disclosure>
- Antaki, C., Barnes, R., & Leudar, I. (2005). Self-disclosure as a situated interactional practice. *British Journal of Social Psychology*, 44 (2), 181-199. <https://doi.org/10.1348/014466604x15733>
- Arslan, S. (2018). *Ergenlerin sanal zorbalık ve kendini açma düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Bak, J. Y., Lin, C. Y., & Oh, A. (2014). Self-disclosure topic model for classifying and analyzing Twitter conversations. *Proceedings of the 2014 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing* içinde (s.1986-1996). Doha, Qatar.
- Barak, A. & Grohol, J. M. (2011). Current and future trends in Internet-supported mental health interventions. *Journal of Technology in Human Services*, 29 (3), 155-196. <https://doi.org/10.1080/15228835.2011.616939>
- Barnett-Pearce, W., Sharp, S. M., Wright, P. H., & Slam, K. M. (1974). Affection and reciprocity in self-disclosing communication. *Human Communication Research*, 1 (1), 5-14. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1974.tb00249.x>
- Bazarova, N. N. (2015). Online disclosure. C. R. Berger & M. E. Roloff (Eds.), *The International Encyclopedia of Interpersonal Communication*. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118540190.wbeic251>
- Beydoğan, M. (1995). Buca Eğitim Fakültesi ve Eğitim Yüksek Okulu öğrencilerinin kendini açma davranışları ile ilgili bir araştırma. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 47-64.
- Bian, M., & Leung, L. (2014). Linking loneliness, shyness, smartphone addiction symptoms, and patterns of smartphone use to social capital. *Social Science Computer Review*, 33 (1), 61-79. <https://doi.org/10.1177/0894439314528779>
- Bonetti, L., Campbell, M. A., & Gilmore, L. (2010). The relationship of loneliness and social anxiety with children's and adolescents' online communication. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13 (3), 279-288. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0215>
- Boyraz, M. (2019). *Lise öğrencilerinin arkadaşlık ilişkilerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Bruss, O. E., & Hill, J. M. (2010). Tell me more: Online versus face-to-face communication and self-disclosure. *Psi Chi, The International Honor Society in Psychology*, 15 (1), 3-7. <https://doi.org/10.24839/1089-4136.JN15.1.3>
- Bucholtz, J. (2013). Diffused intimacy: trust and self-disclosure in online relationship. *Media Studies*, 23-39.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (24. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükuysal, M. Ç., & Öz, İ. İ. (2016). Çoklu doğrusal bağıntı varlığında en küçük karelere alternatif yaklaşım: Ridge regresyon. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 110-114.
- Çakır, M. A. (1994). *Lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarını etkileyen faktörler*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

- Çetinkaya, B. (2005). *Üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Çetinkaya, B. (2019). Kişiler arası ilişkiler ve iletişimde kendini açma. Alim Kaya (Ed.), *İnsan ilişkileri ve iletişim* (14. Basım) içinde (s. 142-164). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chang, J. H., Huang, C. L. & Lin, Y. C. (2015). Mindfulness, basic psychological needs fulfillment, and well-being. *Journal of Happiness Studies*, 16 (5), 1149-1162. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9551-2>
- Cheek, J. M. (1983). The Revised Cheek and Buss Shyness Scale (RCBS 13) 1983 document. Unpublished manuscript. USA: MA, Wellesley College.
- Cheek, J. M. (2021). The Revised Cheek and Buss Shyness Scale (RCBS 13) 1983 document JM Cheek. Unpublished manuscript. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.18841.75363>
- Chen, B., & Marcus, J. (2012). Students' self-presentation on Facebook: An examination of personality and self construal factors. *Computers in Human Behaviour*, 28 (6), 2091-2099. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.06.013>
- Chen, X. (2018). Culture and shyness in childhood and adolescence. *New Ideas in Psychology*. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2018.04.007>
- Chen, X., Pan, Y., & Guo, B. (2016). The influence of personality traits and social networks on the self-disclosure behavior of social network site users. *Internet Research*, 26 (3), 566-586. <https://doi.org/10.1108/intr-05-2014-0145>
- Cho, S. H. (2007). Effects of motivations and gender on adolescents' self-disclosure in online chatting. *CyberPsychology & Behavior*, 10 (3), 339-345. <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9946>
- Çitil-Gürel, E. (2015). *Kişiler arası iletişimde kendini açma ve özsaygı ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th edition). Routledge.
- Cormier, S., & Hackney, H. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım Süreci elkitabı.* (Çev: T. Ergene & S. A. Sevim). Mentis Yayıncılık.
- Creswell, C. W. (2017). Tarama araştırma desenleri (Selçuk Doğan ve İsmail Karsantik). Halil Ekşi (Çev. Ed.), *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* içinde (s. 480-540). EDAM Yayın.
- Cüceloğlu, D. (2012). *Yeniden insan insana* (45. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Dai, Y., Shin, S. Y., Kashian, N., Jang, J., & Walther, J. B. (2015). The influence of responses to self-disclosure on liking in computer-mediated communication. *Journal of Language and Social Psychology*, 35 (4), 1-18. <https://doi.org/10.1177/0261927x15602515>
- Davis, K. (2012). Friendship 2.0: adolescents' experiences of belonging and self-disclosure online. *Journal of Adolescence*, 35 (6), 1527-1536. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.02.013>
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. *Educational Psychologist*, 26 (3-4), 325-346. <https://doi.org/10.1080/00461520.1991.9653137>
- DeForest, C., & Stone, G. L. (1980). Effects of sex and intimacy level on self-disclosure. *Journal of Counseling Psychology*, 27 (1), 93-96. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.27.1.93>
- Demirci, İ. (2017). *Huzurlu ve mutlu yaşamın değerler ve karakter güçleri bağlamında karma bir araştırmayla incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Demirhan, M. (2002). *Kendini açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Desjarlais, M., Gilmour, J., Sinclair, J., Howell, K. B., & West, A. (2015). Predictors and social consequences of online interactive self-disclosure: A literature review from 2002 to 2014. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18 (12), 718-725. <https://doi.org/10.1089/cyber.2015.0109>
- Dimond, R. E., & Hellkamp, D. T. (1969). Race, sex, ordinal position of birth, and self-disclosure in high school students. *Psychological Reports*, 25 (1), 235-238. <https://doi.org/10.2466/pr0.1969.25.1.235>
- Dimond, R. E., & Munz, D. C. (1967). Ordinal position of birth and self-disclosure in high school students. *Psychological Reports*, 21 (3), 829-833. <https://doi.org/10.2466/pr0.1967.21.3.829>
- Dindia, K., & Allen, M. (1992). Sex differences in self-disclosure: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 112(1), 106. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.106>
- Ekebaş, M. (1994). *Lise son sınıf öğrencilerinin kendini açma davranışlarının cinsiyet ve kendini gerçekleştirme düzeyleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Erciş, A., Özbey, E., & Deveci, F. G. (2019). Sosyal medya kullanımında utangaçlığın sosyal sermaye ile duygusal zekâ üzerindeki etkisi ve bireysel mutluluktaki değişim. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33 (2), 573-593.
- Erdost, T. (2004). *Trust and self-disclosure in the context of computer mediated communication* [Unpublished masters thesis]. Middle East Technical University.
- Gökalan, Z. B. (2000). *İlköğretim okulu öğrencilerinin (12-14 yaş) benlik tasarımı, atılganlık ve kendini açma düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Greene, K. & Magsamen-C., K. (2010). Disclosure decisions in existing relationships online: exploring motivations for CMC channel choice. Jung-ran Park ve Eileen G. Abels (Eds.), *Interpersonal Relations and Social Patterns in Communication Technologies: Discourse Norms, Language Structures and Cultural Variables* içinde (s. 48-76). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-61520-827-2.ch004>
- Güler, G. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde okul tükenmişliği: Problem çözme becerileri, akran ilişkileri ve algılanan okul deneyimlerinin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Güngör, A. (2001). Utangaçlık ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (15), 17-22.
- Hammick, J. K., & Lee, M. J. (2014). Do shy people feel less communication apprehension online? The effects of virtual reality on the relationship between personality characteristics and communication outcomes. *Computers in Human Behavior*, 33, 302-310. <https://doi.org/doi:10.1016/j.chb.2013.01.046>.
- Jones, W. H., Briggs, S. R. & Smith, T. G. (1986). Shyness: Conceptualization and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51 (3), 629-639. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.3.629>.
- Jourard, S. M. (1971). *The transparent self*. (2th edition). Von Nostrad, Reinhold Pub.
- Kağıtçıbaşı, C. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36 (4), 403-422. <https://doi.org/10.1177/0022022105275959>.

- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 22, 75-246.
- Krcmar, M., van der Meer, A., & Cingel, D. P. (2015). Development as an explanation for and predictor of online self-disclosure among Dutch adolescents. *Journal of Children and Media*, 9 (2), 194-211. <https://doi.org/10.1080/17482798.2015.1015432>
- Leavey, G., Rothi, D. & Paul, R. (2011). Trust, autonomy and relationships: The help-seeking preferences of young people in secondary level schools in London (UK). *Journal of Adolescence*, 34(4), 685-693. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.09.004>
- Lee, N. C., Jolles, J., & Krabbendam, L. (2016). Social information influences trust behaviour in adolescents. *Journal of Adolescence*, 46, 66-75. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.10.021>
- Liu, Y., Liu, R., Ding, Y., Wang, J., Zhen, R., & Xu, L. (2016). How online psychologic need satisfaction influences self-disclosure online among Chinese adolescents: Moderated mediation effect of exhibitionism and narcissism. *Frontiers in Psychology*, 7, 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01279>
- Matsushima, R., & Shiomi, K. (2002). Self-disclosure and friendship in junior high school students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 30 (5), 515-525. <https://doi:10.2224/sbp.2002.30.5.515>
- Matsushima, R., Shiomi, K., & Kuhlman, D. M. (2000). Shyness in self-disclosure mediated by social skill. *Psychological Reports*, 86 (1), 333-338. <https://doi.org/10.2466/pr0.2000.86.1.333>
- Mısır, S. (2017). *Online vs. face-to-face self-disclosure and interpersonal competence: The role of shyness and loneliness* [Unpublished masters thesis]. Middle East Technical University.
- Myrick, R. D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach*. Minneapolis, Educational Media Corporation.
- Nur-Şahin, G. (2011). *Üniversite öğrencilerinin kendini açma, öznel iyi oluş ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Öksüz, E., Mersin, S., & Türker, T. (2017). Kendini Açma Ölçeğinin üniversite öğrencilerinde Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18 (6), 586-593. <https://doi.org/10.5455/apd.259467>
- Paluckaite, U., & Zardeckaite, K. (2012). Gender differences in self-disclosure for the unknown person on the internet communication. *Advanced Research in Scientific Areas* içinde (s.961-966).
- Polat, E. (2019). *11-14 yaş ortaokul öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri ve rekabetçi tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Posey, C., Lowry, P. B., Roberts, T. L., & Ellis, T. S. (2010). Proposing the online community self-disclosure model: The case of working professionals in France and the U.K. who use online communities. *European Journal of Information Systems*, 19, 181-195. <https://doi.org/10.1057/ejis.2010.15>
- Richards, D. & Vigano, N. (2012). Online counseling. *Encyclopedia of Cyber Behavior*, 3:699-713. <https://www.igi-global.com/chapter/online-counseling/64796>
- Richer, S. & Vallerand, R. J. (1998). Construction and validation of the perceived relatedness scale. *Revue Européene de Psychologie Appliquée*, 48, 129-137.
- Rivenbark, W. H. (1971). Self-disclosure patterns among adolescents. *Psychological Reports*, 28 (1), 35-42. <https://doi.org/10.2466/pr0.1971.28.1.35>

- Rochler, A. B., Zack, J. S., & Speyer, C. (2004). Online therapy: Review of relevant definitions, debates, and current empirical support. *Journal of Clinical Psychology*, 60(3), 269– 283. <https://doi.org/10.1002/jclp.10263>
- Ruppel, E. K., Gross, C., Stoll, A., Peck, B. S., Allen, M., & Kim, S.-Y. (2016). Reflecting on connecting: Meta-analysis of differences between computer-mediated and face-to-face self-disclosure. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 22 (1), 18–34. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12179>
- Saunders, P. L., & Chester, A. (2008). Shyness and the internet: Social problem or panacea? *Computers in Human Behavior*, 24, 2649–2658. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2008.03.005>
- Schouten, A. P. (2007). *Adolescents' online self-disclosure and self-presentation*. Amsterdam School of Communications Research, ASCoR.
- Seamon, C. M. (2003). Self-esteem, sex differences, and self-disclosure: A study of the closeness of relationships. *All Volumes (2001-2008)*. 99.
- Sermat, V., & Smyth, M. (1973). Content analysis of verbal communication in the development of relationship: Conditions influencing self-disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 26 (3), 332–346. <https://doi.org/10.1037/h0034473>
- Sheldon, P. (2010). *Similarities and differences in self-disclosure and friendship development between fact-to-face communication and Facebook* [Unpublished doctoral thesis]. Louisiana State University.
- Sheldon, P. (2012). Profiling the non-users: Examination of life-position indicators, sensation seeking, shyness, and loneliness among users and non-users of social network sites. *Computers in Human Behavior*, 28(5), 1960–1965. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.05.016>
- Sheldon, P., & Pecchioni, L. (2014). Comparing relationships among self-disclosure, social attraction, predictability and trust in exclusive facebook and exclusive face-to-face relationships. *American Communication Journal*, 16(2), 1-14.
- Steel, J. L. (1991). Interpersonal correlates of trust and self-disclosure. *Psychological Reports*, 68, 1319- 1320. <https://doi.org/10.2466/PR0.68.4.1319-1320>
- Şahin, E. E. (2013). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde utangaçlık: benlik saygısı, ilişki başlatma, kendini açma, etki bırakma, duygusal destek ve çatışma yönetimi değişkenlerinin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Tait, S. E. & Jeske, D. (2015). Hello stranger!: Trust and self-disclosure effects on online information sharing. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning*, 5(1), 42–55. <https://doi.org/10.4018/ijcbpl.2015010104>
- Tan, H., Baloğlu, M. (2013). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Teori ve Uygulama*. Nobel Akademik.
- Tian, L., Chen, H., & Huebner, E. S. (2013). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school-related subjective well-being in adolescents. *Social Indicators Research*, 119 (1), 353–372. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0495>
- Ünal-Karagüven, M. H., Ekşioğlu, M., & Gül, G. (2020). Özerklik teorisi ve sosyal ilişki gereksinimi ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 366-377. <https://doi.org/10.21733/ibad.656251>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, 48(2), 121–127. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2010.08.020>

- Valkenburg, P. M., Sumter, S. R. & Peter, J. (2010). Gender differences in online and offline self-disclosure in pre-adolescence and adolescence. *British Journal of Developmental Psychology*, 29 (2), 253-269. <https://doi.org/10.1348/2044-835x.002001>
- Vijayakumar N., & Pfeifer, J. H. (2019). Self-disclosure during adolescence: Exploring the means, targets and types of personal exchanges, *Current Opinion in Psychology*. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.08.005>
- Wang, H. (2004). *Self-disclosure in long-distance friendships: a comparison between face-to-face and computer-mediated communication* [Unpublished masters thesis]. San Diego University.
- Wang, Y. C., Burke, M., & Kraut, R. (2016, February). Modeling self-disclosure in social networking sites. *Proceedings of the 19th ACM Conference on Computer-Supported Cooperative Work & Social Computing* içinde (74-85). CSCW'16, San Francisco, CA, USA. <https://doi:10.1145/2818048.2820010>
- West, L. W., & Zingle, H. W. (1969). A self-disclosure inventory for adolescents. *Psychological Reports*, 24 (2), 439-445. <https://doi:10.2466/pr0.1969.24.2.439>
- Wheless, L. R., & Grotz, J. (1976). Conceptualization and measurement of reported self-disclosure. *Human Communication Research*, 2 (4), 338-346. <https://doi:10.1111/j.1468-2958.1976.tb00494.x>
- Wheless, L. R., & Grotz, J. (1977). The measurement of trust and its relationship to self-disclosure. *Human Communication Research*, 3 (3), 250-257. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1977.tb00523.x>
- Wray-Lake, L., & Flanagan, C. A. (2012). Parenting practices and the development of adolescents' social trust. *Journal of Adolescence*, 35(3), 549-560. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.09.006>
- YingMin, C., YunPeng, W., YuanJin, Z., Peng, W., Lei, H., & FengQiang, G. (2014). Relationships between parenting style, self-perception and shyness among Chinese early adolescents. *Psychology Research*, 4 (11), 897-904.
- Yüçetürk, O. K. (2018). *Lise öğrencilerinde sosyal dışlanmanın akran ilişkileri ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

Close relationship plays an important role in the general psychological development of the adolescent. Self-disclosure is essential for the development of a close relationship. On the other hand, one of the most important factors affecting the efficiency of the counseling process is the client's inability to self-disclosure. Adolescents may have difficulties in self-disclosure for various reasons. Self-disclosure as a dimension of personality refers to the extent to which an individual reveals personal and private information about himself (West & Zingle, 1969). In recent years, self-disclosure is available not only face to face but also via online communication by developing internet technologies. Self-disclosure is seen as a communication skill necessary for the development and maintenance of both face-to-face and online relationships (Bucholtz, 2013). Interpersonal trust has been seen as an important factor in terms of self-disclosure and has been studied together in some studies (Wheless & Grotz, 1977; Bucholtz, 2013). In terms of self-disclosure the another important concept is shyness. Shyness refers to anxious reactivity in challenging social situations. Whereas shyness is believed to be biologically rooted, individual socialization experiences play a role in shaping its development (Chen, 2019). Although self-disclosure is an individual process, it is affected by social factors (Chen, Pan, & Guo, 2016). It has been determined that social relationship supports self-disclosure with the need for relatedness (Davis, 2012). The aim of this study is to examine adolescents' online and face-to-face self-disclosure levels in terms of interpersonal trust, shyness, and need for relatedness. Additionally, the online and face-to-face self-disclosure levels of adolescents were also examined in terms of the demographic characteristics such as gender, number of siblings, birth order, parents' education, togetherness, working status and time spent on the Internet. The findings can be useful in interpersonal relationships and in therapist-client relationships. Moreover, findings can also be beneficial for those working in the field in terms of increasing the efficiency of the guidance services given to adolescents.

Method

In this study, the cross-sectional survey method was used to investigate the relationship between the variables. Sample consisted of a total of 306 high school seniors, 165 girls and 141 boys from Istanbul Çekmeköy Anatolian High School in the 2020-2021 academic year. Both the online and face-to-face forms of the "Self-Disclosure Scale", as well as the "Interpersonal Trust Scale", "Shyness Scale", "Need for Relatedness Scale" and "Questionnaire Form" were applied face-to-face to the participants. The participants were informed about the study in advance, and participation was voluntary-based. Data were analyzed through various procedures. Dependent Group t Test, Independent Group t Test, Kruskal Wallis-H Test, Mann Whitney-U Test, One Way

Multivariate ANOVA (MANOVA) Test, Scheffe were used. Pearson bivariate correlation and Hierarchical multiple regression analyzes were also conducted to reveal the relationship between self-disclosure levels and interpersonal trust, shyness and need for relatedness.

Results

As a result of the analysis self-disclosure levels of adolescents vary according to whether they are done face to face and online. It is seen that adolescents prefer to disclose themselves in face-to-face communication rather than online self-disclosure. Online and face-to-face self-disclosure levels did not differ significantly according to the demographic variables. On the other hand Online and face-to-face self-disclosure levels differed significantly according to the levels of interpersonal trust, shyness, and need for relatedness. According to the correlation analyses results; interpersonal trust, shyness, and need for relatedness are moderately correlated with online and face to face self-disclosure. Interpersonal trust and need for relatedness were positively correlated with online and face-to-face self-disclosure. On the other hand, a negative relationship was found between shyness and online and face-to-face self-disclosure. Interpersonal trust, shyness, and need for relatedness explain about 8% of the total variance in online self-disclosure scores. In addition, trust, shyness, and need for relatedness explain about 13% of the total variance in face-to-face self-disclosure scores. In other words, when the levels of trust, shyness and need for relatedness are taken together, they affect the online-face-to-face self-disclosure levels. While only shyness had a significant effect on online self-disclosure; shyness and interpersonal trust were found to have an effect on face-to-face self-disclosure.

As a result, it was observed that adolescents preferred self-disclosure in face-to-face communication. Significant differences were found in self-disclosure levels, both online and face-to-face, according to levels of interpersonal trust, shyness and need for relatedness. Self-disclosure, both online and face-to-face, was positively related with interpersonal trust and need for relatedness, while negatively related with shyness. Shyness significantly predicts both face-to-face and online self-disclosure, and interpersonal trust significantly predicts only face-to-face self-disclosure.

Discussion & Conclusion

This study investigated the relationship between self-disclosure and interpersonal trust, shyness and need for relatedness. The findings answered five research questions relating to both online and face to face self-disclosure levels according to interpersonal trust, shyness and need for relatedness. First, that adolescents preferred self-disclosure more in face-to-face communication. Second, that differences were found in self-disclosure levels according to interpersonal trust, shyness and need for relatedness. Third, that a modest relationship was

discovered between online and face to face self-disclosure with individualized trust, shyness, need for relatedness. Higher levels of trust were found to be related with greater amount of disclosure. Similarly higher level of need for relatedness was found to be related with greater amount of disclosure. Conversely Higher levels of shyness were found to be related with smaller amount of disclosure. Forth, that shyness significantly predicts both online and face-to-face self-disclosure. Shyness was an important predictor of self-disclosure. Fifth, that interpersonal trust significantly predicts only face-to-face self-disclosure. interpersonal trust was an important predictor of face-to-face self-disclosure. These findings provided support for the similar previous studies.

The study had several strengths and limitations. The weaknesses were typical of many published studies. Its limitation is that some of the scale items were subjective. However, most of the scales used were scales that allow the individual to evaluate himself objectively and have satisfactory validity and reliability. The size of the working group was one of its strengths. Another strong point is that the scales and methods used in the study were standard. For this reason, the study can contribute to the field and be a reference source. In order to generalize the findings, it is necessary to conduct studies with different groups. Replication attempts should involve different populations.